

Helyszín elemzése

Szombathely városkezelését a történelem viharai többször újrajátszották. Az európai bronz-művéség központjának számító városi az illék, két évszázaddal később az ókori - virágzó kultúrák élettel bíró - Savariát földrendes pusztította el. A XX. század derekán, a II. világháború alatt, ismét apokaliptikus rombolást szenvedett el a város. A vidéki magyar városok közül az egyik legnagyobb mértékű bombázások során az épületek zöme semmisült, vagy megsemmisült. A rombolások nyomán a belvárosok közeli viszonylag nagy, összefüggő területek az 50-es, 60-as évek szocialista városfejlesztésének akcióterületeivé váltak. Ezek közül főként a Pelikán parktól nyugatra épült új városrész a legjelentősebb.

Az egyik oldalról e zömmel az 1950-es években épült lakóépületek, másik oldalról a park által közrefogott új téren épült meg 1963-64-ben a Károlyi Antal által tervezett MSH - SZTK épületegyüttes, mely elkészülte után - a funkciók fontossága miatt - a helyet erősen felértékelve új (de)centrumot jelölt ki. A tervpályázati kiírás e tényt megerősítve a Március 15.-e téren jelölte ki az új szombathelyi Weöres Sándor Színház épületének helyét.

Március 15. tér és közvetlen környezete

Megállapítható, hogy a tér és környezete, beleértve a Pelikán parkot és a kettőt elválasztó Gyöngyös-patakot ma is „működik”. A tér belvárosi felőli gyalogos megközelítését nehezítő főtutaj szerepe a tervezett körforgalom megépítésével nem csökken, a gyalogos megközelítés nem egyszerűsödik. A Király utca irányából azonban a tér vizuális feltárulása nem változik. Mivel a színház - minden ellenkező híreszteléssel szemben - alapvetően városi épület, a tervezett színházi közönség fogadása szempontjából is ez a legfontosabb irány.

Bár a környezet - elsősorban zárlatlallete miatt - fontos eleme a Pelikán park, az előbb leírtak miatt a tervezett színház épület szempontjából másodlagos szerepet tölthet csak be. Mivel a városi megközelítés prioritása mellett legalább ilyen fontos a SZÍNHÁZ TÉR, a közönség fogadása és felvezetése, ezeknek a feltételeknek megfelelő beépítést csak a Gyöngyös-patakot párhuzamosan telexhatárra szorított épület tud biztosítani. E diszpozíció nem változtat lényegesen a jelenlegi helyzeten; az MSH patak felőli felületi hosszabbítja meg a Honvéd utcai sarokig. Megfontolandó a patak túloldalának rendezése, a gyalogos és biciklis funkciók szétválasztása.

MSH - SZTK épületek, tervezett bontások

Az egy évvel ezelőtti lezajlott ötletpályázat alapján, közmegegyezésként elfogadható, hogy a 60-as évek közepén létrejött együttes a kor építészeti magasszínvonalú példája. A terület és a tervezett színház funkció elemzése azonban azt mutatja, hogy az MSH megtartása mellett, gazdaságosság (és építészeti) szempontból is legkedvezőbb megoldásnak a teljes fennmaradó épületállomány bontása tekinthető. Az SZTK épületek szerkezete csak súlyos kompromisszum árán tud befogni színház funkciókat (1), ráadásul a meglévő „torony” épület elhelyezkedése túlságosan is kötötte teszi az új épület elhelyezését (2).

(1) A színház funkciók közül csak a kiszolgáló területek (irodák, öltözők, stb.) elhelyezésére alkalmas. A tervezett épület léptékét tekintve azonban túlzottan nagy kompromisszum a funkciók 5-6 szintre történő telepítése, miközben a működés szempontjából a maximum főszínház+2 emelet elhelyezés a kedvező.

(2) A városképi szempontból kétségtelenül meghatározó SZTK épület helyett kívánatos egy hasonló építészeti erejű, de a tervezett színház funkcióhoz és hangulatához sokkal alkalmasabb tömeg létrehozása. Ezen kívül az SZTK épület akár részleges megtartása olyan mértékben tematizálja egy új épület alaprajzi struktúráját, amely mindenképpen a használhatóság (és az építészeti tisztaság) rovására megy.

A területen álló kazánház/hőközpont és a két lakóépület a kiírásnak megfelelően bontásra kerül.

Beépítés

Az ötletpályázat elemzése azt mutatja, hogy azok a megoldások tekinthetőek kedvezőnek, melyek a jelenlegi térfalak jelentős változtatása nélkül, olyan városi tér létrejöttét biztosítják, mely az új funkció által átvitt megközelítési útvonalakat egyrészt a jelenlegi városkezelésbe integrálják, másrészt új tartalommal is megöltik azokat. E két legfontosabbnak tekinthető szempont és feltétel csak a környezeti összefüggések messzemenő figyelembevételével teljesíthető.

(1) A tervezett beépítés, az épület tér felőli homlokzati vonala lényegében megegyezik az SZTK jelenlegi beépítési vonalával. Ennek megfelelően az újrafelvezetett tér - az új SZÍNHÁZ TÉR - a tervezett transzparens homlokzati kialakítás miatt, a jelenleghez képest kitágul, ahhoz az épület belső tere teljes hozzában vizuálisan kapcsolódik. A tér felületének minimális eszközökkel történő újragondolása az épületet kiemeli, a funkció magasszínvonalát hangsúlyozza. Ehhez a szándékhöz kapcsolódik az épület technológiájából is következő, a tér domborzati viszonyaihoz illeszkedő tényleges kiemelés is.

(2) A kiírás komoly hangsúlyt fektet a Király utca - Markusovszky utca vonalában képződő, városkezelés szempontjából fontos tengelyre. A belváros felől a Király utcán a Március 15. tér felől haladva, e tengely fontossága elsősorban a tér feltárulásiával érzékelhető. Az érzékelés azonban meg kell, hiányt mutat, mert jelenleg ebben az irányban a szem elűl a tér túlszűkítését nyílt Markusovszky utca irányába, majd a távolba vész. A jelenlegi állapotokhoz képest tekintettel a tervezett funkcióra is - a térre kerül, mindkét irányból érzékelhető jel új minőséget hoz létre. Az új épület tervezett tetőlemeze és a tartószerkezet a látványt már egészen távolról újrajrja, mind nappal, mind esti megvilágításban.

Építészeti karakter

Fentiek alapján a beépítés és az épület karakterét a földszinti Honvéd utcai - majd átforduló tér felőli - beépítési vonalról fokozatosan elváltó, az MSH oldalán már 15 métert kinyúló azonos kontúrú vonalú talp- és tetőlemez adja. A csatlakozó terepelt részben elszakított alsó lemez egyrészt megidézi a Károlyi féle SZTK épület egyik jellemző építészeti megoldását, másrészt határozottan kijelöli a „váltózs” helyét. A tér felőli emelt, nyitott előtér a színházba való érkezés ünnepélyességét hangsúlyozza, és egyben az épület sarján elhelyezkedő átrium teraszát is kijelöli. A két lemez között a kapcsolatot maga az épület adja, melynek földszinti földelt homlokzati vonala a belső tér „kiterjesztés” kövele. Az egyszerű és lista formálás a homogén anyaghasználat, az épület város felé billentett homlokzati síkja, a belső és külső tér közötti transzparens határy adja az épület alapvető építészeti karakterét. Az épület se többet se kevesebbet nem akar mutatni viselt funkciójáról, kívül-belül törekszik az átáthatóan racionális tér-, és tömegképzésre.

A tervezett épület kulturális üzenete maga a felfogás, mely nem tesz különbséget funkció és forma között - azokat egyenrangúknak és egyaránt megkülönböztetőnek tartja. Olyan befogadó épület létrehozása a cél, mely a színház és egyenrangú építészeti segítségével magasszínvonalú keretet és háttérrel ad a színházszáznak, újra otthon teremti Szombathely saját színházi társulatának.